

Kjønnsbalanse i forskning

Litt høyere kvinneandel i 2017

I 2017 deltok nesten 58 000 forskere og faglig personale i forskning og utviklingsarbeid (FoU), og av disse var 38 prosent kvinner. Antall kvinnelige forskere gikk opp 7 prosent fra 2016, mens antall mannlige økte med 5 prosent. Kjønnsfordelingen i FoU-personalet var dermed kun marginalt bedre enn året før.

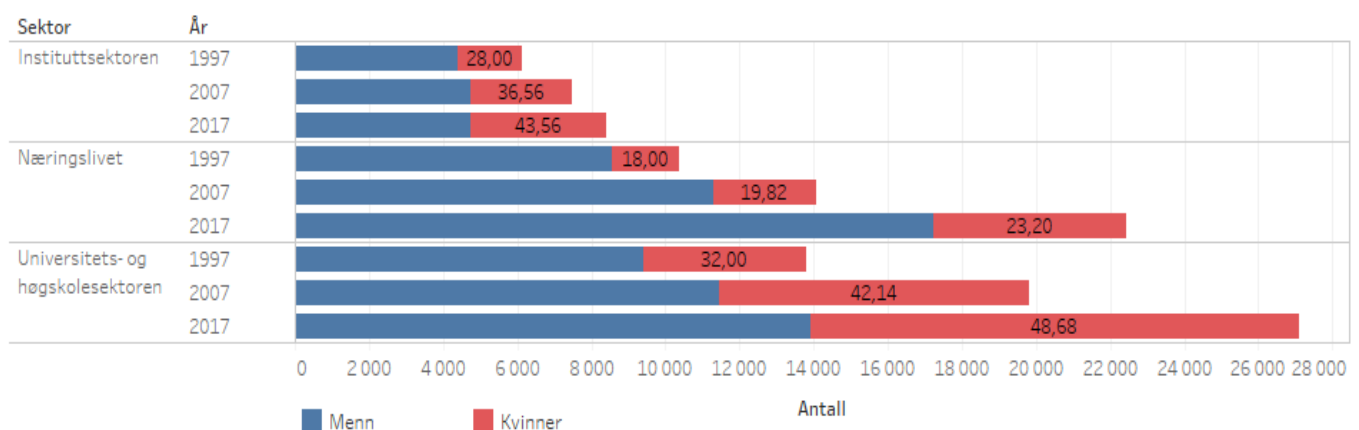
Over halvparten av alle kvinnelige forskere arbeidet i universitets- og høgskolesektoren i 2017. Næringslivet og instituttsektoren sysselsatte henholdsvis 24 og 16 prosent av de kvinnelige forskerne.

Tradisjonelt har næringslivets FoU-personale vært mannsdominert. Antallet kvinner som arbeidet med FoU i næringslivet gikk opp med 13 prosent fra 2016 til 2017. For menn var økningen mindre, 7 prosent, slik at andelen kvinner blant næringslivets FoU-ansatte økte fra 22 prosent til 23 prosent.

I både universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren var kjønnsbalansen jevnere. I 2017 var det omtrent like mange kvinner og menn blant FoU-personalet i universitets- og høyskolesektoren, mens i instituttsektoren utgjorde kvinner 44 prosent.

Figur 1 viser at det ble stadig flere kvinner blant forskerne både i universitets- og høyskolesektoren og instituttsektoren fra 2007 til 2017. I universitets- og høyskolesektoren gikk kvinneandelen opp fra 42 prosent i 2007 til 49 prosent i 2017. I den samme perioden økte andelen kvinnelige forskere i instituttsektoren fra 37 til 44 prosent. For næringslivet var denne utviklingen svakere. Der steg kvinneandelen med 3 prosentpoeng fra 20 prosent i 2007 til 23 prosent i 2017.

Figur 1 Kjønnsfordeling blant forskere/faglig personale etter sektor og prosentandel kvinner. 1997, 2007 og 2017

Kilde: NIFU, Forskerpersonalregisteret

Kjønnsforskjeller også på universitetet

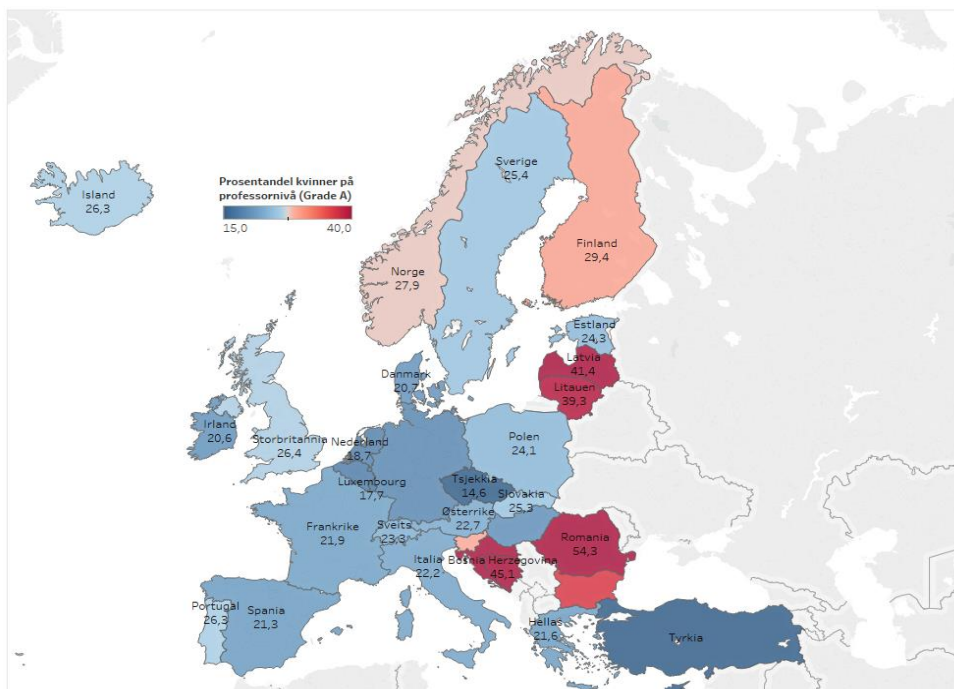
Kjønnsbalansen ved universiteter og høyskoler er god på det overordnede nivå. Foreløpige tall for 2018 viser at av totalt rundt 25 100 forskere/faglig personale (universitetssykehus ikke inkludert), var det akkurat like mange av hvert kjønn. Det er likevel store skiller både mellom fagområder og på ulike trinn i karrierestigen. Både innenfor humaniora og samfunnsvitenskap er det nå så vidt overvekt av kvinner med henholdsvis 51 og 53 prosent. Enda flere kvinner var det innenfor landbruks-, fiskerifag og veterinærmedisin, hvor 56 prosent av FoU-personalet var kvinner, og 60 prosent i medisin og helsefag. Motsatt var kvinner sterkt underrepresentert innenfor matematikk og naturvitenskap med 34 prosent, og innenfor teknologi enda lavere: 27 prosent.

Dersom vi ser på kjønnsfordelingen etter stillingstype i universitets- og høyskolesektoren, er kvinnene i flertall i starten av karriereforløpet, slik som blant stipendiatene (54 prosent kvinner). Litt høyere i hierarkiet, blant postdoc-stillingene, har kvinneandelen økt til 45 prosent. Også blant førsteamanuensene er det nær kjønnsbalanse, med 49 prosent kvinner. Øverst på karrierestigen, blant professorene, er det fortsatt langt igjen til det er like mange kvinner som menn. I 2018 var 31 prosent kvinner, riktignok langt høyere enn ti år tidligere, da det var 18 prosent.

I EU er 24 prosent av professorene kvinner

Underrepresentasjonen av kvinner på toppen av den akademiske karrierestigen ser vi også i de fleste europeiske land. EU-kommisjonens She Figures 2018 viser at Norge har en høyere andel kvinner i academia enn både gjennomsnittet for EU og våre naboland. I 2016 var kvinneandelen i Norge 48 prosent, mot 41 prosent i EU 28, 47 prosent i Finland, 45 prosent i Sverige og Danmark og 37 prosent på Island. Dersom vi ser på professornivå, såkalt Grade A, rykker Norge derimot lenger ned på lista. Blant landene i oversikten er det kun Romania som har over 50 prosent kvinnelige professorer (54,3). Kartet under viser andelen kvinnelige professorer i utvalgte land i 2016 (se nedtrekksmeny for flere land). Kvinneandelen øker imidlertid sakte, men sikkert over tid, og økte som nevnt til 31 prosent i Norge i 2018.

Figur 2: Andel kvinnelige professorer (Grade A) i ulike land. 2016.

Island: tall for 2012. Sverige: tall for 2015.

Kilde: Eurostat, She Figures 2018